

ÖNSÖZ

I. OKUNMAYAN XV. PARAGRAF

Öncelikle, hiç kimseye bilgi vermeksizin V. SHUS Kitabının Önsöz'üne yazdığım, ancak “okudunuz mu?” yolundaki uyarılarımdan sonra okunan,¹ sonuncu ve XV. Paragrafı aktararak başlamak istiyorum.

Sosyal Haklar Sempozyumlarının 2014'te başlayacak “ikinci beş yılı” konusundaki tutumumu açıkladığım 21 Ekim 2013 tarihli Önsöz'ün “sonsöz”ü olan bu paragraf şöyle idi (s. 17-18):

“Dört yıldan beri Sosyal Haklar Sempozyumlarının Düzenleme Kurullarında Bölüm başkanı meslektaşlarımla önerisiyle yer alarak, yayına hazırlanıp basılmasına çaba gösterdiğim Sempozyum Kitaplarına yazdığım Önsöz'leri, yukarıdaki dileklerle noktadım.

Bu kez, Sempozyumların ilk beş yılının sonuncusu için kaleme aldığım ve önceki Önsözlerde de olduğu gibi nasıl ve neden yaptığımızı tüm açıklığıyla anlatmaya özen gösterdiğim V. Sempozyum Önsöz'ünü, öncekilerin geleneksel son paragrafındaki dileğime eklediğim bu “sonsöz” paragrafıyla bitiriyorum!

Sempozyumların kesintisiz sürmesini güvenceye bağlamak üzere iki yıl önce yaptığım ve her ikisi de olumlu sonuçlanan 2011 ve 2012 Sempozyumlarına ilişkin ilk görüşmelerden sonra, bu turun tamamlanmasını güvenceye aldığımızı inanarak, “ilk beş yılın bayrağını Uludağ'ın doruğuna dikeceğimizi”, sanırım zaman zaman ama kararlı bir dille belirtmiştim...

Yine, önceki Sempozyumlar sırasında, gerçekleştirilen her birinin ayrı ayrı ve genel bir değerlendirmesini yapmanın, bu amaçla da tüm ayrıntıları kapsamak üzere her birine ilişkin bilgi ve verileri sayısal boyutlarıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirmenin öneminden de söz ederek, arkadaşlarımdan hazırlık yapmaları ricasında bulunmuştum...

“İlk beş yılın bayrağını Uludağ'ın doruğuna dikeceğiz” demekle birlikte, ikinci beş yılda gerçekleştirilecek izleyen Sempozyumların, bu kez sosyal hakların “insan hakları” niteliğini daha açık biçimde vurgulamak amacıyla “*Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları*” başlığıyla sürdürülmesi konusundaki düşüncemi, sanırım henüz paylaşmadım.

Bu konuda, ikinci beş yılı başlatacak herhangi bir girişimde bulunmamış olmamın bir nedeni de, iki yıl öncesinden beri taşıdığım düşüncemin ilk beş yılın tamamlanmasıyla artık kesinleşme noktasına gelmiş olmasıdır.

Sözü dolandırmaya gerek yok:

¹ Bilmiyorum, haksız mıyım? Sempozyum Kitaplarına sıradan olmamasına özen göstererek yazdığım Önsöz'lerin, teşekkürlerle ilgili bölümleri dışında pek ilgi çekmediği kanısı edindiğimi gizlemeyeceğim!

Özellikle son dört yıldan beri Sempozyumdan Sempozyuma giderek geliştirilen çerçeve, amaç, yaklaşım ve ilkeleri ile sürmesini ve sürdürülmesini içtenlikle dilediğim Sempozyumların Düzenleme Kurullarında yer alarak yerine getirme çabası içinde olduğum görev(ler)den bağışlanmamı diliyorum. Bunun, Bilim Kurulu üyeliğinin gereği olan görevleri kapsamadığını belirtmem gerek yok kuşkusuz. Bu “karar”, şimdiye kadar izleyegeldiğim bir ilkenin, benzer görevlerden “kendi isteğimle ayrılma ilkesi”ne bağlılığımın olağan sonucudur.

Beni de aralarına alarak Sempozyumları düzenleyen Bölüm Başkanları ile Düzenleme Kurullarında birlikte çalıştığım meslektaşlarımın her birine; özellikle dört yıl boyunca kendileriyle daha yoğun çalışma fırsatı bulduğum *Nagihan Durusoy Öztepe, Feyza Turgay, Recep Kapar ve Burak Faik Emirgil*'e; kuşkusuz dara düştüğümüzde Sempozyum Kitabının basılması yada açık veren bütçenin tamamlanması için kapılarını çaldığımda geri çevirmeyen sendikaların genel başkanlarına içten teşekkürlerimi bir kez daha dile getiriyorum.”

Sözü biraz uzatmışım (!) ama, kararım açık: “Ayrılıyorum, beni bağışlayın.”

II. “ÇARŞIYA UYMAYAN EVDEKİ HESAP”

2014'te “ikinci beşyıl” olarak başlatılmasını ve örtük biçimde olsa da, Sempozyum Duyurularında açıklayageldiğimiz ilke, amaç ve yaklaşımlarda hiçbir değişiklik olmaksızın “*Sosyal İnsan Hakları*” başlığıyla sürdürülmesini dilediğim² gelecek Sempozyumlar konusunda herhangi bir girişimde bulunmamış ve bu konudaki kimi önerileri de, “henüz belli değil, Bursa'da görüşülecek” diyerek yanıtlamakla yetinmiş olmam; özellikle ikincisinden başlayarak Sempozyumlarda süreç boyunca üstlendiğim görev ve sorumluluklara –biri, yani Bilim Kurulu üyeliği dışında sunduğum katkılara-nokta koyma konusundaki kesin kararımdaydı.

Ne var ki yukarıda açıkladığım kararımı, tam olarak ve istediğim gibi uygulamaya koyma olanağı bulamadım. Bir anlamda, “evdeki hesap çarşıya uymadı!”

Nedeni, V. Sempozyumdaki karşılaşmamıza değin tanışma fırsatı bulamadığım Bölüm Başkanı Prof. Dr. A. Çiğdem Kirel'in, “bu konularda yeterli deneyimlerinin bulunmadığını, özellikle kendi alanının farklı olduğunu, ben yoksam ve yardımcı olmazsam Sempozyum düzenleyemeyeceklerini” kesin ve aynı zamanda içten bir dille söylemiş olmasıdır.

Bu durum karşısında, Sempozyum Duyurusunda açıklandığı üzere sürekliliğini³ çok önemsediyim ve bu yüzden de örneğin “iki yılda bir yapılması” gibi zaman za-

² “Sosyal İnsan Hakları” teriminin, ilk Sempozyumdan başlayarak –üstelik bu konudaki yayınlarımı izleme olanağı bulamadığını düşündüğüm– bazı bildirimlerde sıklıkla kullanıldığını, aynı zamanda III. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyum'da ana tema olarak gündeme getirdiğimiz “sosyal hakların yargılanabilirliği” konusunun da incelenmeye başladığını görmekten duyduğum kişisel mutluluğu belirtmek, ancak bu terimi yadırgayan ve değişikliği eleştiren bazı meslektaşlarımın olduğunu eklemek isterim.

³ Bu konuda, yeri gelmişken içtenlikle belirtmeden geçemeyeceğim: Sosyal Haklar Sempozyumlarının kurumsallaşması yolunda epeyce yol aldığımız, zaman zaman tersini söyleyenler olsa da artık kişilere bağlı ve bağımlı kalınmadan yürütüleceği konusundaki inancımın pekiştiği bir aşamada düzenleneceğini öğrendiğim iki toplantı, ister istemez bazı soru işaretleri ve kuşklar doğmasına yol açtı.

Bunun nedeni, başlama ve bitme tarihleri arasında yalnızca 1'er gün fark bulunan iki toplantının, Sosyal Haklar Sempozyumlarının ilk ikisini gerçekleştiren Akdeniz ve Pamukkale Üniversiteleri ÇEEİ Bölümlerince düzenlenmiş olmasıdır.

Herhangi bir öneri ve bilgilendirme mesajı almadığım –ilk Sempozyumu düzenleyen Nergis Hoca'nın emekli olarak ayrıldığı– Akdeniz Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü **17-19 Ekim 2014** tarihlerinde “Ulusal Emek ve Toplum Kongresi”; Bilim Kurulu üyesi olma önerisi aldığım ancak “sosyal koruma”nın uzmanlık alanıma girmemesi nedeniyle kabul edemeyeceğimi bildirdiğim Pamukkale Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü de, **16-18 Ekim 2014** tarihlerinde “1. Ulusal Sosyal Koruma Sempozyumu” düzenleme kararları aldı ve gerçekleştirdi.

Kuşkusuz, bu tür toplantılar düzenlenmesi, tümüyle ilgililerin yetkisindedir. Bu alandaki bilimsel toplantıların artmasının, birkaç toplantıyla tüketilmesi olanaksız sorunların özgür bilimsel ortamlarda tartışılmasının, övgüye değer girişim ve etkinlikler olduğu tartışmasızdır. Nitekim geçen yıl da, Önsöz'de belirttiğim gibi, tekli yıllarda düzenlenmesi nedeniyle başlangıçtan beri SHUS'larla çakışan 13. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nin yanı sıra, TODAİE'nin düzenlediği bir toplantı da buna eklenmişti...

Bu çakışmalar, V. Sempozyumda olduğu gibi VI. Sempozyumda da katılımın görece düşük olmasında etkili olabileceğini düşünerek kaygılanmama neden oldu. Ne var ki, başlangıçta taşıdığım bu olumsuz öngörü gerçekleşmedi. Genellikle son günlerde ve uzatma süresi içinde yoğunlaşan katılım, beklenenin üzerinde oldu. Bununla birlikte, Oğuz Karadeniz'den aldığım telefona değin söz ettiğim toplantıları öğrendiğim ilk günlerden beri taşıdığım kaygıları ve haklı çıkmamayı dilettiğim –ama aklıma takılan– bazı soru işaretlerini Önsöz'ü kaleme almaya başladığım günlerde içtenlikle belirtmeden edemedim ve bu dipnotu şöyle bağladım:

Umarım Yürütme Kurulu, “amiral gemisi” olarak ÇEEİ bölümlerinin öncülüğünde gerçekleştirilen Sempozyumların ikinci beş yılda da düzenli biçimde sürdürülmesi konusunu gecikmeden görüşür ve karara bağlar.

Önsöz'ün ilk metnindeki bu satırları kaleme aldıktan iki hafta kadar sonra 7 Ekim 2014'te, Oğuz Karadeniz aradı. Oturum Başkanlığı da önererek Sempozyuma davet etti. Bir türlü kesintisiz yoğunlaşma fırsatı bulamadığım konuşma metnime nokta koymanın ve özellikle VI. Sempozyum Kitabını yayına hazırlamanın yanı sıra, iki karar eleştirisini de bugünlerde yetiştirme çabası içinde olmam nedeniyle “masadan kalkacak durumda olmadığımı” üzülererek bildirdim.

Ama asıl sevinerek söylemek ve Sempozyum sırasında açıklamayı beklemeksizin bildirmek istediğim konu şu:

Oğuz Karadeniz, konuşmamız sırasında, Bölüm olarak VII. SİHUS'u düzenlemek istediklerini de açıkça belirtti ve artık aradan beş yıl geçtiği için, sıranın kendilerine geldiği kanısında olduğunu ekledi, hatta anımsattı.

Bana yeniden 5 yıl önceki kararlılıkla Sempozyumları sürdürme isteğini bildiren Oğuz'a, kaygılarımdan söz etmeksizin verdiğim yanıt kısaca şöyle oldu:

“Bu konuda, karar vermeye ben yetkili değilim. VII. SİHUS'un düzenlenmesine ilişkin olarak, şimdiye değin hiçbir öneride bulunmadım ve herhangi bir öneri de almadım. Yürütme Kurulu Eskişehir'de toplandığında, bu ve gelecek Sempozyumlarla ilgili başka konuları görüşüp karara bağlar.

Ama ben, artık V. Sempozyum Önsöz'ünde açıkladığım kararımı uygulamaya koyacağım ve VI. SİHUS çerçevesindeki benzer katkılar da sunamayacağım.”

Bununla, özellikle Sempozyum Kitabını yayına hazırlamayı ve süreç boyunca Sempozyum Sekreteriyasına yardımcı olmayı kastettiğimi belirtmeliyim.

Oğuz'la yaptığım bu telefon konuşması ve kendisinin Bölüm olarak “uluslararası” düzeyde yapılacak 2015 Sempozyumunu “almak” istediklerini kararlı ve içten bir dille belirtmesi, Sosyal İnsan Hakları Sempozyumlarının ikinci beş yılının geleceği konusunda kafamda oluşan soru işaretle-

man dile getirilen önerilere sıcak bak(a)madığım Sempozyumların kesintiye uğramasını göze alamadım; alamazdım da.

Ve sonuçta, aşağıda açıkladığım üzere, VI. Sempozyumu düzenlemeyi üstlendiklerinde, Düzenleme Kurulunda yer almaksızın, her tür destek ve yardımda bulunacağımı açıkça belirttim ve söz verdim.

Bu kararı verirken, bir yandan birkaç yıl önce, bu konuya ilkece ve kişisel olarak olumlu yaklaşan ancak düşüncesini gerçekleştirme olanağı bulamayan Prof. Dr. Ufuk Aydın'ın ÇEEİ Bölüm Başkanı olduğu dönemde, kendisine sıranın "uluslararası" düzeyde olduğu III. Sempozyumu düzenleme önerisinde bulunduğumu(zu), öte yandan da birkaç dönem doktora dersi vererek Bölüme katkı vermeye çalışmış olmanın yüklediği sorumluluğu unutmadım doğal olarak.

Kararımı uygulamaya koymanın ve Sempozyumların sürekliliğini sağlamanın ve düzenli biçimde gerçekleştirilmesine yardımcı olmanın çözüm yollarından biri olarak, Sempozyumun 1. günü başlangıçtan beri adının "Danışma Kurulu" olmasını düşündüğüm, adı üstünde "danışsal" nitelikte ama edinilen deneyim ve birikimlerle Düzenleme Kurullarına yardımcı olmak üzere sürekli bir organın oluşturulması konusunu da gündeme getirdim.

III. YÜRÜTME KURULU OLUŞTURULMASI

Yürütme Kurulu oluşturulması yolunda ilk adım, **31 Ekim 2013** günü akşam yemeğinden sonra isteğim üzerine yapılan toplantıda atıldı. V. Kitabın yukarıya aynen aldığım son paragrafından okuyarak aynı anda öğrenmelerinin uygun olacağını düşündüğüm ve bu konuyu geri dönmek üzere kapattığımdan tartışılmamasını istediğim için daha önce "resmen" hiçbirine açıklamadığım kararım nedeniyle toplantı yapılması dileğinde bulundum. Önceki Sempozyumlardan üçünü düzenleyen ÇEEİ Bölüm Başkanları Yusuf Alper, Ahmet Selamoğlu ve Oğuz Karadeniz⁴ ile anımsayabildiğim kadarıyla Aysen Tokol, Kuvvet Lordoğlu, Pir Ali Kaya ve Recep Kapar'ın katılımlarıyla yapılan toplantıda, sonuç olarak, Yürütme Kurulu oluşturulmasına karar verildi.

Daha önce önerdiğim ancak yapısı konusundaki kimi görüş ayrılıkları nedeniyle sonuçsuz kalan Danışma Kurulu yerine sürekli bir nitelik taşımak üzere kurulması benimsenen Yürütme Kurulu'nun görevleri ve yapısı konusunda dile getirilen görüş ve önerileri göz önüne alarak hazırladığım metni Bölüm Başkanlarına ve dolayısıyla oluşturulan Yürütme Kurulu üyelerine ilettim. Değişiklik yada eklemeler yapılması konusunda herhangi bir öneri gelmedi ve görüş bildirilmedi. Bunun üzerine, Yürütme Kurulu'nun görevlerinin ve yapısının açıklandığı metin, Sempozyum Duyurusu içinde web sayfamızdaki yerini aldı.

rinin, içtenlikle paylaştığım kaygıların ve yerleştiğine inandığım kurumsallaşma konusunda yaşadığım kuşkuların dağılması için fazlasıyla yeterli oldu.

Sanıyorum bu açıklamalar ve özellikle Oğuz'un önerisi, Sempozyum sırasında toplanmasını önerdiğim Yürütme Kurulu'nun ilk gündem maddesini de ortaya koyuyor.

⁴ V. SHUS'da bildirisini sunan, ancak ikinci gün görevli olarak yurt dışına giden Nergis Mütevellioğlu ile Oturum Başkanı olarak katılan ancak özrü (torun özlemi) nedeniyle 1. gün akşamı ayrılan Abdurrahman Ayhan, bu toplantıda bulunamadı.

Belirtmeliyim ki, VI. SİHUS süreci boyunca Yürütme Kurulu üyelerinden Sempozyum Sekreteriyasına ve bana ulaşan herhangi bir istek yada öneri olmadı.

IV. VI. SİHUS SÜRECİ

31 Ekim akşam toplantısında, gelecek (VI.) Sempozyumu düzenleyecek bölümler konusunda çeşitli öneriler dile getirildi. Bunlardan biri, bu konuya sıcak bakabileceği yolunda benim de –Ankara’daki 6. Genç Sosyal Politikacılar Kongresi sırasında– bazı duyurular aldığım Anadolu Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü idi. Kendileriyle ve özellikle Bölüm Başkanı ile görüşmemin ve 2014 Sempozyumu için öneride bulunmamın uygun olacağı belirtildi. Ne var ki, ikinci gün toplantıya katılmadığım için bu görüşme gerçekleşemedi.

V. Sempozyumun ikinci günü öğle yemeğinde buluşarak, Ankara’da görüşme olanığı bulamadığım Bölüm Başkanı Prof. Dr. A. Çiğdem Kırel ve Doç. Dr. Deniz Kağncıoğlu ile birlikte konuyu görüşüp değerlendirdik. Aldığım duyumlara ve Yürütme Kurulu’nun önerisine dayanarak, VI. Sempozyum için öneride bulundum. Ama, kendi konumumu da açıkladım. Çiğdem Hoca özetle, “Bölüm olarak bu konuyu görüştüğümüzü, öneri gelirse VI. Sempozyumu düzenleyebileceklerini, ancak durumun Rektörlük seçimlerinden sonra daha da netleşeceğini” söyledi. Ve yinelıyorum: Çiğdem Hoca, ancak yardımcı olmam durumunda bu görevi üstlenebileceklerinin altını yeniden ve ısrarla çizdi. Önceki Sempozyumlarda olduğu gibi Düzenleme Kurulu’nda yer almaksızın kendilerine yardımcı olacağımı bildirdim.

“5. Yılında Sosyal Haklar Sempozyumları, Gelecek İçin Öneriler” başlıklı –ikinci gün gerçekleşen– 8. Oturumda, izleyicilere bu gelişmeler konusunda sevinçle ve alkışlarla karşıladıkları müjdeyi verdim.

Ve böylece aslında, Sempozyumların ikinci beş yılının –başlığı değişen ama önceliklere eklenen– ilk ve VI. Sempozyumunun süreci, birinci beş yılın sonuncusu kapanırken fiilen başlamış oldu.

V. Sempozyumun bundan önceki 7. oturumunda SGBP’yi oluşturan sendika Genel Başkanlarına plaket verilmesi töreni sırasında *Mustafa Türkel*, Sempozyumları desteklemeyi sürdüreceklerini açıkladı. Dönem sözcüsü *Mustafa Öztaşkın* da, bu sözün SGBP adına verilmiş olduğunun altını çizip yerine getirileceğini bildirdi.

Henüz VI. Sempozyumu hangi bölümün düzenleyeceğinin açıklanmadığı bir aşamada SGBP adına verilen bu destek sözü, göz göze geldiğim Çiğdem Hoca ve arkadaşlarımı rahatlattı.

16 Ocak 2014 günü benim de davet edildiğim VI. SİHUS Düzenleme Kurulu toplantısında; Kurulda yer alma konusundaki önerilerine teşekkür ettikten sonra, Sempozyum Duyurusunun güncellenip web’e konulması⁵ ve bu bağlamda özellikle Sempozyum Takviminin belirlenmesi, sürecin şimdiye değin izlenegelen aşamaları (özellikle Bilim Kurulu üyeler listesinin güncellenmesi ve listede yer alacak üyelerle VI. SİHUS’a gönderilecek bildiri özet ve tam metinleri için hakemlik yapma konusunda

⁵ Belirteyim ki sürecin başlatılmasında gecikmemek için, Uludağ Sempozyumunun hemen ardından, “Sempozyum Duyurusu”nu, özellikle “Sempozyum Konu Başlıkları”, “Ana Tema”, “Bilim Kurulu” üyeleri, “Yazım Kuralları”, bildiri özet ve tam metinlerini “Değerlendirme İlkeleri” yönlerinden bir kez daha gözden geçirip güncellemiş ve Düzenleme Kurulunun bilgisine sunmuşum.

yeniden onaylarının alınması, duyuru için iletişim adreslerinin elde edilmesi ve güncellenmesi vb.) konularında bilgiler verdim. Düzenleme Kurulu üyelerinin bu ve başka konulardaki görüş ve önerilerini öğrenmek istediğimi belirttim. Gerekçelerini açıklayarak, Sempozyumların ikinci beş yılının “Sosyal İnsan Hakları Ulusal / Uluslararası Sempozyumu” adıyla düzenlenmesini önerdim. Başarılı Bursa örneğini anımsatarak, sendikalarla yerel düzeylerde de iletişim kurmanın, Üniversite-Sendika ilişkilerini sürdürme ve işbirliği olanaklarını geliştirme açısından yararlı olacağını belirttim. Ana tema konusunda, aslında çok geciktiğimi(zi) öteden beri düşündüğüm “çalışma hakkı”nın yanı sıra başka birkaç konuya ilişkin önerilerimi sundum. Ama çalışma hakkının ilk sırada olduğunu vurguladım. Ayrıca, VI. SİHUS için, bu konuda geç kalındığını belirterek bir logo hazırlanmasını da önerdim. Altını özellikle çizdiğim bir başka nokta da, Sempozyum Kitabının ayrıntılı biçimde açıkladığımız “yazım kuralları”na uygun olarak yayına hazırlanması konusunda yardımcı olunması, bu amaçla Düzenleme Kurulu içinden bir altkurul oluşturulması idi.

Bu toplantı dolayısıyla, Rektör seçilen Prof. Dr. Naci Gündoğan’ı, çok yoğun programına karşın kısa bir süre için de olsa Çiğdem Hocayla birlikte ziyaret ettik. Kendisini kutlayıp başarı dileklerimi ilettim, Sempozyumlar konusunda kısaca bilgi vererek desteğini rica ettim.

Sempozyum Duyurusunun ve bildiri özeti gönderme çağrısının yapıldığı 3 Şubat 2014’ten sonra 10 Şubat 2014 tarihinde, birinci gün izlediğim 15. ÇEEİ Bölümler toplantısı sırasında, Çiğdem Hoca ile Düzenleme Kurulu üyelerinden katılanlarla, gelişmeler konusunda bilgilendirme olanağı elde ettim. Özellikle, ana tema üzerinde sunum yapmasını düşündüğümüz ve düşüneceğimiz “davetli konuşmacıları” belirlemek için görüş alışverişinde bulunduk.

27 Mart 2014 günü yüklü bir gündemle yapılan, ikinci kez davet edildiğim Düzenleme Kurulu toplantısında; davetli konuşmacıların ve konuların belirlenmesi, SİHUS logosu, Bölüm öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerinin –ne yazık ki– yoğunlukları nedeniyle yapamayacaklarını belirttiği “Eskişehir’de Sendikal Hak İhlalleri Araştırması”, Sekreteryaya ulaşan bildiri özetlerinin gönderileceği hakemlerin belirlenmesi konuları (ve ayrıca takvimde 24 Mart 2014 olarak belirlenen özet gönderme süresinin dolmasından sonra Sekreteryaya ulaşan özetler ile ilkelere, biçim koşullarına ve yazım kurallarına uygun olmayan özetler ve Anadolu Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümünden gönderilen özet vb. sorunlar) görüşüldü. İlkeler ve gerek web’te yer alan gerekse yazarlara her aşamada ve fırsatta anımsatılan açıklamalar doğrultusunda kararlar alındı, yazarlara duyuruldu ve izleyen günlerde de bildiri özetleri belirlenen hakemlere gönderildi.

VI. SİHUS sürecinin bundan önceki aşamasında; Düzenleme Kurulu’nun ilk toplantısının hemen ardından ve Sempozyum Duyurusunun web sayfasına konulmasından önce, bildiri özet ve tam metinlerinin değerlendirilmesinde görev üstlenecek Bilim Kurulu üyelerine yazılarak bir kez daha onayları alındı.

Bilim Kurulu listesini oluştururken; alan ve konular yelpazesinin genişlik ve disiplinlerarası niteliğini göz önünde bulundurmaya, önceki Sempozyum sürecinde eksikliği duyulan ve kimi güçlüklerle karşılaşılan alanlardan yeni katılımlarla desteklemeye özen gösterdiğimizizi; sosyal haklarla ilgili konu ve sorunları hukuk ve / yada uygulama boyutlarıyla ama “*insan hakları perspektifinden*” disiplinlerarası yaklaşımla in-

celeyip araştırma ve yayınlar yapan meslektaşlarımıza öncelik tanıma yaklaşımı içinde olduğumuzu; farklı ama ilgili disiplinler, uzmanlık alanları, akademik kuşaklar, cinsiyetler ve bölümler arasında sayısal denge gözetmeye özen gösterdiğimizi bir kez daha yinelemekte yarar gördüğümü belirtmek isterim.

Yine, üç hakemli ve iki aşamalı değerlendirme sürecinin işleyişinde, V. Sempozyum sürecinde ayrıntılı biçimde açıkladıklarına benzer çeşitli güçlüklerle karşılaştığımızı anımsatmakta yarar görüyorum. Örneğin, sayısı az da olsa Bilim Kurulu üyelerimizden bazılarıyla değerlendirme süreci içinde iletişim kurmakta zorlandığımızı; bazı değerlendirme raporlarının olağan ve hatta ek süreler içinde gönderilmediğini, oysa 1 raporun eksik olmasının bile sonuçların açıklanmasını geciktirdiğini, bunun da takvimin sarkmasına yol açtığını ve sonuç olarak, her koşulda birincisinden beri Sempozyum öncesinde basılıp dağıtılmasına önem verdiğimiz Kitabın yayınlanmasını zora soktuğunu; özet ve tam metinlere ilişkin değerlendirme raporlarının çok büyük bir çoğunluğunda –özellikle de metinlerin “kabule değer bulunmadığı” raporlarda–, işlenen konuya ilişkin açıklama, eleştiri ve önerilere yer verilmeyip değerlendirme formunun doldurulmasıyla yetinildiğini; bunun hem Sempozyumun amaç, ilke ve yaklaşımı açısından yazarlar için yeterince yönlendirici ve uyarıcı olamama sonucu doğurduğunu ve hem de özet ve tam metinlerin değerlendirilmesinde çok önemseydiğimiz “insan hakları perspektifi”nin yetersiz kalmasına, dolayısıyla Düzenleme Kurulunca hakem değerlendirmesine sunulmamasına yol açtığını yinelemek isterim.

V. DEĞERLENDİRME SÜRECİ VE SONUÇLARI

VI. SİHUS’a, takvimde öngörülen süre içinde 50 ve süre bitiminden sonra 6 olmak üzere toplam 56 bildiri özeti gönderildi. Düzenleme Kurulunun, önceden açıkladığı gibi ilkeler, biçim koşulları ve yazım kuralları yönlerinden yaptığı ön denetim sonucunda, 29 bildiri özetinin hakem değerlendirmesine sunulması kararlaştırıldı. Buna karşılık, toplam 27 bildiri özeti, belirtilen noktalar yönünden taşıdıkları –ve uyarılarımıza karşın giderilmeyen– eksiklikleri nedeniyle hakem değerlendirmesine sunulmadı. Bu özetlerden –1’i Bölüm içinden olmak üzere– 21’i, süresi içinde ve 6’sı da uzatma süresinin dolmasından sonra gönderilmişti. Düzenleme Kurulunun yaptığı ön denetimde eksikliklerinin giderilmesi istenerek hakemleri belirlenen 2 bildiri özeti yazarlarca gönderilmedi. 2 bildiri özeti de yazarlarca geri çekildi.

Düzenleme Kurulunun belirlediği hakemlerce değerlendirilen 29 bildiri özetinden 20’si kabule değer bulunurken, 7’si reddedildi. 2 özet ise, hakemlerin belirlenmiş olmasına karşın düzeltilmiş özeti gönderilmediğinden değerlendirmeye sunulamadı.

Olağan ve uzatma süreleri içinde gönderilen ve hakem değerlendirmesi sonucunda kabule değer bulunan tam metin sayısı ise 12’dir. Dolayısıyla, kabule değer bulunan 8 bildiri özeti yazarı, süre uzatımına karşın, bildiri tam metinlerini –Sekretaryaya herhangi bir bilgi vermeksizin– göndermedi.

Hakem değerlendirmesine sunmama nedenleri, geçmiş yıllardakilerden farklı değildi: Bu özetlerin, her biri için farklı olmak üzere; gerek belirlenen ilkeler ile yazım kuralları ve biçim koşulları, gerekse Sempozyumun amaç ve kapsamı ile konu başlıkları ve özgünlük yönlerinden uygun bulunmadığı, ele alınan konuların içerik ve

kaynakçaları itibarıyla “insan hakları perspektifi” ile incelenmemiş olduğu sonucuna varıldı.

Düzenleme Kurulunun bu kararının, Sosyal Haklar Sempozyumlarında öteden beri benimsenip uygulanan, duyuru ve değerlendirmeler sırasında yazarlara altı çizilerek anımsatılan, bu nedenle de artık yabancıları kanısını taşıdığım yerleşiklik kazanmış bir yaklaşımın sonucu olduğunu belirtmek isterim. Hakem değerlendirmesine sunulamayan bildiri özeti sayısının, sürenin dolmasından sonra da gönderilenlerle birlikte düşünüldüğünde, görece yüksek olması üzücüdür. Bu durum, daha önce de belirttiğim gibi, yazarların biçim ve öz, içerik ve yaklaşım konularında yaptığımız ayrıntılı açıklamaları yeterli bir dikkatle okumadıklarını, bu konudaki uyarılarımızı göz ardı ettiklerini ve geniş zaman aralıklarına yer verilerek belirlenmesine özen gösterilen Sempozyum takvimini not etmediklerini düşündürmektedir. Örnek olarak belirtmekte yarar görüyorum: Hakem değerlendirmesine sunulmayan bildiri özetleri arasında, başlığı ve/yada kaynakçası bulunmayanlar olduğu gibi, kaynakça dışında en çok 500 sözcüklü özet koşuluna karşın, kaynakçasıyla birlikte 150-200 dolayında sözcüklü özetler de vardı!

Sonuç olarak, iki aşamalı hakem değerlendirmesinden geçen 12 ve akademik kesimden davetli 3 konuşmacının⁶ bildirimleri ile Genel Tartışma Oturumu için sendikal kesimden davetli Genel Başkan ve uzmanların konuşma metinleri Sempozyum Kitabında yayımlandı ve tümü Sempozyumda sunulup tartışıldı.

VI. TEŞEKKÜRLER

Geleneğimize uygun olarak Kitabı yayımlanan VI. Sempozyumun, teşekkürden daha çoğunu hak ettiğine inandığım, “resmen” 10 ayı aşan süreçte birçok emek, özveri, çaba ve katkıyla gerçekleştiğini bilerek, kendi adıma olduğu kadar Düzenleme Kurulu üyesi arkadaşlarım adına da:

- Sempozyumun ana temasının işlenmesine akademik kesimden “davetli konuşmacı” olarak katkılarını sunan Prof. Dr. *Fevzi Demir* ve Prof. Dr. *Gamze Yücesan-Özdemir*'e;
- Ulusal sendikal çevrelerden Genel Tartışma Oturumu için davetli konuşmacılarımız DİSK Genel Başkanı *Kani Beko*, KESK Genel Başkanı *Lami Özgen*, Basın-İş Genel Başkanı *Yakup Akkaya*, TGS Genel Başkanı *Uğur Güç* ile Sosyal Haklar Derneği adına katılan *Hakan Koçak*'a;
- Yurt dışındaki bir toplantıya katılması gereken TÜMTİS Genel Başkanı ve SGBP Dönem Sözcüsü *Kenan Öztürk* yerine açılış konuşması yapan *Kristal-İş Genel Başkanı Bilal Çetintaş*'a;
- Başka akademik yoğunluklarının bulunduğunu yakından bildiğimiz, değerlendirme raporlarının gecikmesi durumunda kimilerine görece daha fazla yüklenip “hatır-gönül” koyarak dar zamanda katkılarına başvurduğumuz, özverili desteklerini esirgemeyip ikinci beş yıla birlikte başladığımız, gerek birinci

⁶ Üzülerek belirtiyim ki, akademik kesimden 2 davetli konuşmacımızın bildiri metinlerine, kendilerine önerilen Sempozyum ana teması “çalışma hakkı”nın uzmanlık alanlarıyla ilgili boyutlarının ele alınmamış olması nedeniyle, programda yer verilemedi.

- Sempozyumdan beri katkı ve desteğini sürdüren gerekse izleyen Sempozyumlarda aramıza katılan *Bilim Kurulu üyelerimize*;
- Sosyal haklara duyarlık göstererek çağrımıza olumlu yanıt verip, öngörülen ve açıklanan ilkeler çerçevesinde hakem raporları doğrultusunda gönderdikleri bildiri özetleri ve/yada ilettikleri tam metinler kabule değer bulunmayan ve açıkladığım nedenlerle kimileri hakem değerlendirmesine sunulamayan, ancak gelecek Sempozyumlarda özgün araştırma ve çalışmalarıyla sosyal insan haklarına akademik ilgilerinin sürmesini beklediğim *meslektaşlarımıza*;
 - İki aşamalı değerlendirme sürecinden sonra bildirimleri kabul edilip bu kitapta yayımlanan *meslektaşlarımıza*;
 - VI. SİHUS sürecini, V. Sempozyumdan başlayarak kararlı ve uyumlu bir yaklaşımla başarılı biçimde yöneten, ikisine katıldığım Düzenleme Kurulu toplantılarına davet etmesinin yanı sıra, sürecin hemen her aşamasında gelişmeler konusunda düzenli biçimde bilgi vererek hemen her konuda görüş ve önerilerimi alma inceliği gösteren, Anadolu Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü ve VI. SİHUS Düzenleme Kurulu Başkanı *Çiğdem Ayşe Kirel'e*;
 - Sempozyumların hazırlanması ve hatta yönetilmesi sürecinde sıradan yazışmalar yapmakla sınırlı olmayan rolünün bulunduğunu, ilk günden başlayarak tüm gelişmeleri açıklık ve saydamlık ilkeleri gereği yazılı olarak kayda alma işlevi yerine getirdiğini, kısacası sürecin “yazılı bellek ve beyni” olduğunu, tarihçesini oluşturduğunu düşündüğüm için başlangıçtan beri önemsendiğim Sempozyum Sekreteryasını yönetmenin gerektirdiği sorumluluk ve görevleri eksiksiz yerine getiren, gerekli tüm yazışmaları büyük bir sorumluluk ve görev bilinciyle düzenli biçimde yürüten *Verda Canbey-Özgüler'e*;
 - Düzenleme Kurulu üyesi olarak yaptıkları işbölümü çerçevesinde görev üstlenen ve özellikle bildiri özet ve tam metinlerinin hakem değerlendirmesine sunulmasından önce biçim koşulları ile yazım kuralları yönlerinden öndenetimi yapan ÇEEİ Bölümündeki *tüm meslektaşlarıma*;
 - Sempozyumların ikinci beş yılı için “SİHUS” logo tasarımını yapan Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü Başkanı Prof. Dr. *Tevfik Fikret Uçar* ile aynı Bölümde Uzman Öğretim Elemanı *Dilek Erdoğan Aydın'a*;
 - VI. SİHUS için de, web sitemizin yönetiminde hiç esirgemediği desteğini sürdüren ve deneyimlerini aktaran *Recep Kapar'a*;
 - VI. Sempozyum Kitabının yayına hazırlanması ve basımı sürecini bu kez başından itibaren üstlenen, Kitaba verdiğimiz önem ve harcadığımız emeğin yakından tanığı olarak görev ve sorumluluğunu bayram ve resmi dinlence günlerinde de evinde çalışmayı içten bir özveriyle sürdürmekten kaçınmayan ve sürecin “çalışma hakkı ihlalleri”yle dolu bu aşamasının güvenle yürümesini Petrol-İş adına sağlayan, önceki Sempozyum Kitaplarında olduğu gibi bu kez de benim kimi önerilerimi göz önüne alma inceliği gösteren grafik tasarımcı *Zeynep Altun'a*;
 - Mustafa Türkel ile Mustafa Öztaşkın'ın Bursa'da V. Sempozyumdaki açıklamasından sonra SGBP olarak destek sağlamakla kalmayıp sendikal katılımı da güçlendiren Platform üyesi sendikalar (Petrol-İş, Belediye-İş,

Tekgıda-İş, Tezkoop-İş, Kristal-İş, Basın-İş, Deriteks, TÜMTİS ve Türkiye Gazeteciler Sendikası) ile Sempozyum bütçesine doğrudan destek veren sendikalara;

- SGBP ile ilişkilerimizde, sürecin son iki ayında katkısını içtenlikle sunan *Erdinç Ergenç*'e;
- Sağladığı destek dışında, ikinci Sempozyumdan başlayarak kitapların “Petrol-İş Yayınları” arasında yer almasının önemini bilerek, VI. SİHUS Kitabının da basılmasını üstlenen *Petrol-İş*'e;
- *Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü*'ne;
- *ETİ Şirketler Grubu* ile *Acıktım Kafedeyiz*'e;
- İstemeyerek adlarını anmamış olabileceğim, katkı ve destek sunan herkese ve her kuruluşa;

İçten teşekkürlerimi sunuyorum.

VII. VE KIRIKLI FONTA SON AMA...

Sosyal Haklar Sempozyumlarının II. Kitabından başlayarak simgesi olmak üzere kullandığımız ve nedeninin; özellikle sosyal hak ihlallerine, aykırı uygulama ve düzenlemelere, baskı ve yasaklara, kısacası “sosyal hakların patolojisi”ne dikkat çekmek olduğunu belirttiğim; kimi meslektaşlarımın “bu da nereden çıktı?” anlamındaki bakış ve sorularına, romantik bir dille, “*sosyal hakların göz yaşları!*” diyerek yanıtladığım, öyküsünü de ancak IV. Kitap Önsöz’ünde kısaca anlattığım “kırıklı font”a, ikinci beş yılda son verdik.

Artık, Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları için hazırlanan logonun; *insan haklarının bölünmezlik, bütünsellik ve karşılıklı bağımlılığı ilkelerini*; farklı renklerden tüm hak öznelerinin *birliktelik ve dayanışmasını*; her tür ayrımcılıktan arındırılmış *eşitlik*, ancak tüm sosyal insan haklarından eylemli olarak yararlanmakla gerçekleştirilebilecek *sosyal adalet* ve “barış istiyorsan adalet ek” özdeyişindeki *barış özlemlerini*; düş görmeksizin, ne yazık ki acımasızca süren, sürdürülen ve sürececek olan ihlallere karşın gelecek için taşıdıkları *umutları* anlattığımı düşündüğüm mesajlarına uygun yeni bir başlangıç yapmak istedik.

Madalyonun olumsuz yüzüne dikkat çekerek başlayan “sosyal haklar” sempozyumlarını, bir yandan insan hakları vurgusunu pekiştirmek ve öte yandan da insan haklarının belirttiğim evrensel ilkelerini asla unutmamak ve unutturmamak için “sosyal insan hakları” sempozyumları olarak sürdürürken, bardağın görece dolu bölümünün daha da kötüleştiğini asla göz ardı etmeksizin, yüzümüzü madalyonun olumlu yüzüne çevirdik.

Kırıklı fonta son verdik ve yüzümüzü her şeye karşın madalyonun olumlu yüzüne çevirdik ama, *madencilğin, inşaatın vb. sektörlerin fitratında değil acımasızca izlenen neoliberal politikaların ve ödünsüz biçimde izleyenlerin fitratında bulunan çalışma hakkı toplu katliamları* –özellikle Soma’da 301 ve Ermenek’te 18 maden işçisi ile 10 inşaat işçisinin yaşamını yitirdiği iş cinayetleri– artıyor da artıyor...

Dilerim ki ikinci beş yıl sempozyumları, sosyal insan haklarının göz yaşlarının azaltılmasına katkıda bulunur.

VIII. SEMPOZYUM KİTABI

Her birini ayrıca belirtmeye özen gösterdiğim birçok özverili ve uyumlu emek ile gönüllü ve içten çaba ve destek ürünü olan VI. Sempozyumun 10 ayı aşan maratonunun sonndan bir önceki dönemeci, “*Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu, VI, Bildiriler*” Kitabının bu kez de Sempozyum öncesinde⁷ basılmasıyla noktalandı.

Sosyal İnsan Hakları Sempozyumlarının ikinci beş yılının birincisi olan VI. Sempozyum Kitabımızla; insan hakları perspektifinden incelenmesine ve disiplinlerarası yaklaşımla ele alınmasına titizlik gösterme çabası içinde olduğumuz *sosyal insan hakları alanında; bir yandan ulusal ve uluslararası boyutlarıyla sorun ve uygulamalar ile hukuksal düzenleme ve gelişmelerin olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alındığı özgün ve amprik araştırmalarla incelenmesinin ve öte yandan da akademik kuşaklar ve sosyal bilimlerin farklı disiplinleri arasındaki bilimsel etkileşimin artarak kesintisiz biçimde sürmesi, bilgi ve deneyim aktarım ve paylaşımının yoğunlaşması ve gelişmesi yolunda yeni bir kalıcı katkı daha eklediğimize içtenlikle inandığımı yineliyorum.*

IX. DİLEKLER

İkinci Sempozyum Kitabından başlayarak yazdığım Önsözlerin sonuncusu olan bu Önsöz’ü, yüreğten inandığım şu dileklerle bitiriyorum:

Umarım ki, düzenlenmesine her zamankinden daha fazla gereksinim bulunduğunu içtenlikle düşündüğüm Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları da; birinci beş yılda temelleri atılan ilkelerden ve yaklaşımdan ödün vermeksizin, sorunların insan hakları boyutuna özel dikkat gösteren ve disiplinlerarası niteliğini göz ardı etmeyen, çok daha zengin, üst düzeyde, özgün, kuramsal ve amprik araştırma ve çalışmaların ürünü olan bildirilerin ve sunumların yer aldığı programlarla aksamaksızın ve sendikal kesimle oluşturduğumuz dayanışma ve işbirliği sürdürülerek gerçekleştirilir!

Ve Sempozyumlar, artık gelenek olduğu üzere, Sempozyum öncesinde yayınlanacak Kitaplarla, şimdiden yerini ayırttığını düşündüğüm alan yazınına disiplinlerarası nitelikteki katkısını sürdürür!

Ama aynı zamanda Sempozyumlar; bir yandan tüm kesimleriyle hak öznelerinin, bölünmezlik ve karşılıklı bağımlılık ilkeleri gereği insan haklarının ayrılmaz parçası olan “sosyal insan hakları” konusunda bilgi ve bilinç düzeyinin yükselmesine ve gündelik yaşamlarında “insanca çalışma”ya uygun somut ilerlemeler sağlanmasına yol açar ve öte yandan da, izlenen neoliberal politikalarla Türkiye’nin sosyal insan hakları alanında giderek artan sorunlarının hukuk ve uygulama boyutlarıyla çözülmesine katkı sağlar!

Datça, 30 Ekim 2014
Mesut GÜLMEZ

⁷ Sempozyum Kitaplarının tümünün, kimilerinde yaşadığımız ciddi sorun ve güçlüklerle karşın zamanla yarışarak Sempozyumlar öncesinde basılmış olması konusunda; V. Sempozyuma davetli konuşmacımız olarak katılan sevgili Metin Kutal Hocamın, sanıyorum yarım yüzyılı aşan engin deneyimlerine dayanarak, “*Ben bunun başka bir örneğini bilmiyorum, Türkiye’de bir ilk bu!*” diyerek bizi gururlandırmasını ve tekrar tekrar kutlamasını anımsatmadan geçemeyeceğim.